

בית דין רבני גדול בירושלים

17 ינו 2023
1201481-4

ביה"ד הגדול - פטור הבעל מכתובה כשהתנהגות האישה מלמדת על רצונה בגירושין ומשפעלה באורח בלתי ראוי לפגוע בשמו הטוב ובכבודו

הדיינים

1. הרב דוד ברוך לאו - נשיא
2. הרב אליעזר איגרא
3. הרב מיכאל עמוס

המערער

פלוני
ע"י עו"ד קטי ברדה

- נגד -

המשיבה

פלונית
ע"י עו"ד גבי שחר

פסק דין

הנדון: פטור הבעל מכתובה כשהתנהגות האישה מלמדת על רצונה בגירושין ומשפעלה באורח בלתי-ראוי לפגוע בשמו הטוב ובכבודו

פסק דין

הערעור בתיק שלפנינו נסב על החלטת בית הדין קמא [בית הדין הרבני האזורי אשדוד, הרכב ב] לחייב את הבעל לשעבר בסך של כ-450,000 ש"ח מתוך כתובה העומדת על סך 1,000,000 ש"ח, החלטה שהתקבלה בדעת רוב מול דעת המיעוט שפטרה את הבעל מחיוב הכתובה.

ערעורו של הבעל נגע בנקודות העקרוניות דלקמן:

א. האישה אינה זכאית לכתובה עקב בגידתה.

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

ב. האישה היא שפתחה את תיק חלוקת הרכוש בבית המשפט ומכאן שרצונה היה להתגרש.

ג. הובאו עדויות על התנהגותה המבישה של האישה כלפי בעלה.

ד. האישה פנתה לתקשורת בטענות נגד הבעל שהלבינו את פניו ברבים, שפכו את דמו ופגעו בקידומו [...] לאישה שעושה מעשים כאלו אין זכות לכתובה.

בית הדין קמא האריך מאד בפסק דין ארוך ומלומד לבסס את שיטתו ודעתו של כל אחד ואחד מן הדיינים. לכן נעתיק רק את סיכומי הדעות:

סוף דבר

העולה מן האמור:

לדעת דין א', האישה איננה זכאית לתוספת כתובה ואיננה זכאית לפיצויי גירושין.

האישה זכאית למלא זכויותיה בהתאם להוראות חוק יחסי ממון ולהכרעת בית המשפט.

האישי ישלם לאישה הוצאות בסך של 30,000 ש"ח בתוך ארבעים וחמישה יום ממועד פסק הדין.

עם כל האמור, ממליץ בית הדין לאיש – כמחווה של רצון טוב כלפי אם ילדיו ולמען שלומם, טובתם ועתידם של ילדיהם המשותפים [...] – להפקיד לטובת כל אחד מילדיו, בהפקדה חודשית, עד הגיעם לגיל עשרים ואחת – סך מצטבר של חמישים אלף ש"ח לילד (סך הכול: מאה אלף ש"ח) אשר ישמשו אותם למטרת נישואין, לימודים אקדמאים וכיוצא בזה.

לדעת דין ב', האישה זכאית לכתובתה ולפיצויי גירושין בסך כולל של 1,166,000 ש"ח.

לדעת דין ג', האישה זכאית לכתובתה אך לא לפיצויי גירושין ולנוכח איזון המשאבים ישלם האישי לאישה סך של מיליון ש"ח בהפחתת 533,872 ש"ח (סך הכול: 466,128 ש"ח).

נוכח כל הנ"ל ובהתאם לממוצע הדעות קבע בית הדין כי על הבעל לשלם לאישה סך של 554,000 ש"ח וזאת בתוך תשעים יום ממועד פסק הדין.

בית דיננו מתבסס על העובדות כפי שנחקרו בבית הדין קמא ועל פי התרשמותו:

דיין א' קבע שאין מקום לחייב את הבעל בכתובה; דיין ב' האריך להבהיר את שיטתו לחיוב הבעל בכתובה, ואף חייב בפיצויים שנכללו בממוצע הכספי שבו חייב בית הדין את הבעל.

העובדות שנתבררו הן שבני הזוג נפרדו ב־2016 כאשר הבעל עזב את הבית. לא מצאנו כל ראייה שהעזיבה נבעה מכך שהבעל נתן עיניו באחרת. לא הובא בדל ראייה לכך שהעזיבה הייתה בגלל אישה אחרת. ולעניות דעתנו הראיות שהביא הבעל על התכתבויות של האישה עם גבר זר הם הרבה יותר מבוססות כתכתובת של רצון האישה להיפגש וכו'. אף על פי שלא היינו מחייבים גט או מפסידים כתובה

כל כך בפשטות על סמך התכתבות כזו. אבל לא מקובלים עלינו הדברים שדרך עולם הפייסבוק לכתוב דברים כאלו.

בני הזוג חיו במצב של הדרדרות ודעיכה של חיי הנישואין עד מות הנישואין. דבר אחד ברור: כשבוע – שבועיים לאחר עזיבת הבעל את הבית פתחה האישה תיק פירוק שיתוף בבית המשפט ש'פירוש' הפשוט הוא גירושין. מאותו היום התנהל תיק פירוק השיתוף, והאישה, שהייתה מיוצגת והיא עצמה עורכת דין, מעולם לא ביקשה אפילו לעצור את ההליכים. תביעה לפירוק שיתוף היא הרבה יותר מעזיבת הבית, ובוודאי כאשר צעד כזה באופן מיידי, בסמוך לעזיבת הבעל את הבית.

לכן אין ספק שפניה של האישה היו לגירושין, היא פתחה 'תיק גירושין', וכל דבריה על שלום בית היו על 'בית שלם' ולא על 'שלום בית'.

לכן דבריו של דיין ב' שתביעת הגירושין של הבעל באה לעולם לאחר שגמלה החלטתו לחלוק את חיי עם אישה אחרת כפי שעשה מייד לאחר הגירושין, והוכיח סופו על תחילתו – אינם קשורים למקרה שלפנינו. שהרי תביעת הגירושין של הבעל הוגשה רק ב-2018, אז – ייתכן שכבר הכיר את האישה שאיתה התחתן, אולם הגירושין 'יצאו' כבר שנתיים קודם, בתביעת האישה (ובאותה תקופה אין כל ראייה לנוכחות אישה אחרת בחייו), ואשר על כן לא קשור למקרה שלפנינו גם כל המשא-ומתן ההלכתי בתשובות הרשב"א וכו' שהביא דיין ב'.

נוסיף: אין ספק שבנוסף לעדויות על יחסה של האישה לבעלה נשים לב לשני אירועים חריפים:

א. תיאורו של הבעל שהאישה לא באה לטקס [...] לבעלה. אין ספק שהאישה התקשתה להשלים עם עבודתו הקשה של בעלה, קבלת ה[...] היא דבר משמעותי מאין כמוהו. הרגשת הבעל שהוא זוכה להתקדם, ונערך טקס רב-רושם, והתנהגות אשתו, שאינה שותפה להתרגשותו, אף לא כלפי חוץ – אומרת 'דרשני'. היעדרות זו אינה רק זלזול, אלא מפגן של פגיעה ובושה לבעלה שאשתו לא מגיעה להשתתף איתו ביום הגדול. אין ספק שזה פגיעה חמורה מאין כמוה, 'יריקה בפרצוף' בפני עם ועולם. ולמעשה זו הכרזה "איני רוצה להמשיך לחיות איתך, לפחות אם אתה ממשיך בתפקידך ב[...]"

נציין: גם בבעל שנעשה 'בורסקי', שיכולה האישה לכופו לקבל את גיטה בטענה שהיא לא יכולה לסבול זאת (עיין בסימן קנד, בראשיתו, בדברי הבית שמואל) האישה מפסידה את תוספת כתובתה, קל-חומר במקרה שלפנינו שהאישה ידעה את שאיפות בעלה, וברור היה שבתפקידו כרוך קושי גדול בחיים הזוגיות, אבל לתוספת כתובה היא לא זכאית.

ב. זאת ועוד, יציאתה של האישה לתקשורת במתקפה על בעלה בזמן שהיא טוענת שרוצה עמו שלום בית אינה גרועה משפיכת החומצה על פניו של הבעל במקרה שהוזכר בפסק דינו של הגר"ש אלישיב זצ"ל (בפסקי דין של בתי הדין הרבניים בישראל חלק א עמודים 335–338 בשם הרבנים עדס, אלישיב, זולטי) שקבע יסוד שאומנם אי אפשר להאשים אישה כעוברת על דת כאשר היא מגיבה בשעת צערה, אבל יש מדרג של יחס בין המעשה לתגובה. אין ספק שהניסיון של האישה לפגוע בקריירה של בעלה ולהכפישו לעיני כל ישראל חמור הוא, וכבר לימדונו חכמים ש"מוטב לאדם שיפול לכבשן האש משילבין פני חברו ברבים". הפגיעה הגסה בכבודו ובשמו הטוב שיכלה למעשה גם לפגוע בכל פרנסת המשפחה וילדיה הם עצמם מקום לדון בהפסד כתובה, אבל בוודאי "אהבה הגדולה" ורצון האישה לשלום בית לא היו כאן.

לעניות דעתנו די בדברים אלו כדי שהאישה לא תהיה זכאית לכתובתה ולפחות יש להשוות דברים אלו לדברי רבנו ירוחם שב'מורדים זה על זה' הפסידה האישה את כתובתה, שהרי אין ספק שהאישה היא שפתחה את הליכי הגירושין (בתביעה לפירוק שיתוף).

ומכאן לחיוב בפיצויים שחייב דיין ב':

פיצוי כתובה נהגו, כפי שהעידו הרבנים הראשים לישראל הרה"ג הרצוג ועוזיאל, בזמנם כשהיו מקרים שהבעל גירש את אשתו אחרי שנות נישואין רבות כשהיא נשאת בעירום ובחוסר-כול כי הכתובה הייתה שווה כקליפת השום. כמו כן שקלו בתי הדין לפצות אישה כאשר היא מתנגדת לגירושין ורוצה שלום בית, כדי שלא לעבור על חרם דרבנו גרשום שלא לגרש אישה בעל כורחה. אולם במקרה שלפנינו ללא צל של ספק היו פני האישה לגירושין, ולכן היא שקידמה את פירוק השיתוף ברכוש. וכבר הארכנו בכך בפסקים קודמים.

במצבים כשבזמננו – כשעל פי חוק יחסי ממון הצדדים מתחלקים ברכוש, וכאשר האישה בעלת כושר השתכרות ולמרות זאת מקבלת מאות אלפים מנכסי בעלה, חוץ מן הדירה המשותפת שגם היא נקנתה במקרה שלפנינו בחלקה הגדול מכספי הבעל – מעולם לא פסקו בתי הדין פיצוי גירושין. יש יותר פסקי דין שדנים בפיצוי גירושין מהמקרים בהם נפסקו פיצוי גירושין, אך מקרה כזה כלל לא מגיע לשערי הכניסה של הדין על פיצויים, ובוודאי כאשר לא הוכח דבר והאישה היא שפתחה בהליך הגירושין – ישתקע הדבר ולא ייאמר.

בעניין 'כפל מבצעים':

אומנם לדעתנו כאמור במקרה שלפנינו אין כלל חיוב כתובה. אבל אין אנו פטורים מלהגיב ולהעיר על דעתו של דיין ב' בפסק הדין בעניין זה.

דעת הרוב מוחלט של דיני ישראל היא שמשמעות הכתובה היא שהבעל מתחייב לאשתו כדי שמחיי הנישואין היא תצא לפחות עם סכום מסוים, ועל דעת כן נישאו, ומאחר שזו הפרשנות הפשוטה והמקובלת: כיצד אפשר שתגיד לבעל 'גם וגם' – "גם תיתן לי את מה שהחוק אומר וגם תוסיף לי כתובה", כאשר מנהג בתי הדין הוא לא כך, ואדם מתחייב על דעת המנהג? מובן שמאחורי המנהג עומד גם היגיון:

אומנם נתקנה כתובה שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה, ובמקרה של גירושין יהיה לאישה במה להתחיל את חייה. ועיין בתפארת ישראל בעניין 'מאתיים זוז', שהיו דמי מחיה לשנה. ומנהג בתי הדין לפסוק פיצויים לאישה נבע משווי הכתובות שהיה זעום ובשלו היו נשים 'נזרקות' מחיי הנישואין ללא יכולת לשרוד. לצערנו, מספרי הגירושין עלו. בשנת תשל"ג חוקק חוק יחסי ממון, החולק את הרכוש בין בני הזוג. חלוקת הרכוש הכוללת את הזכויות הפנסיוניות שצברו בני הזוג. באותן שנים הפרשי השתכרות בין הבעל לאישה היו גדולים ביותר והיקף השתכרות הנשים במעגל העבודה היה קטן, והדבר יצר איזון בשעת הגירושין. אך אף על פי שחלוקת הרכוש היא עול כלכלי כבד, לצערנו הדבר לא מונע את הגירושין ואינו מסייע למגמת "שלא תהא קלה בעיניו להוציאה", ואף שהנתינה גדולה ביותר לצערנו אין היא מונעת את הגירושין. ומכל מקום מעיד אחד החתומים מטה, הרב איגרא, שבחמש-עשרה שנותיו הראשונות כדיין, משנת תשמ"ט ואילך, כמעט לא היו תביעות כתובה, עד שחש כי הכתובה היא 'נייר מיותר', והסיבה לכך הייתה ההבנה הפשוטה של האישה שעצם קבלת מחצית מרכוש הבעל יש בה פיצוי נאות ומספיק.

בנוסף לכל האמור, אין ספק שכתובת 1,000,000 ש"ח היא כתובה מוגזמת, וכבר הוכח לפנינו בפרוטוקול שהאישה הסתפקה ב-300,000 ש"ח. ואף על פי שיש להאריך בעניין כתובה מוגזמת, לדעתנו אין ספק שאין לחייב בסך כזה גבוה של כתובה, אבל אין לנו כבר צורך להאריך בכך בפסק דין זה.

אשר על כן, הערעור מתקבל והבעל פטור מתשלום הכתובה כדעת המיעוט בפסק הדין.

פסק הדין מותר בפרסום לאחר השמטת הפרטים המזהים.

ניתן ביום כ"ד בטבת התשפ"ג (17.1.2023).

הרב דוד ברוך לאו – נשיאהרב אליעזר איגראהרב מיכאל עמוס

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין